

APL och LIA inom Teknikcollege Värmland

En kvalitetssäkrad modell för industriföretag

Att ta emot elever på APL (arbetsplatsförlagt lärande), LIA (lärande i arbete) eller prao är inte en tillfällig praktikinsats. Inom Teknikcollege Värmland är det en del av en kvalitetssäkrad modell för regional kompetensförsörjning.

För företaget innebär det tydliga ramar, gemensamma förväntningar och stöd i genomförandet.

Vad är APL, LIA och prao?

APL ingår i gymnasieskolans yrkesprogram, exempelvis Industritekniska programmet och El- och energiprogrammet.

LIA är motsvarande del inom yrkeshögskoleutbildning.

Prao är en kortare praktikperiod i grundskolan (åk 8–9).

Inom Teknikcollege är praktikmomenten integrerade i utbildningens kvalitetssystem. Det innebär att:

- det finns tydliga mål kopplade till kursplan
- roller och ansvar är definierade
- uppföljning sker strukturerat
- handledare erbjuds stöd och utbildning

APL är en del av yrkesexamen - inte ett extrainslag.

Varför ska mitt företag engagera sig?

För industriföretag är APL och LIA en strategisk fråga.

Det ger möjlighet att:

- bidra till regionens långsiktiga kompetensförsörjning
- tidigt möta och påverka framtida medarbetare
- synliggöra branschens teknik, säkerhetskultur och yrkesroller
- stärka företagets attraktionskraft

För många SME är praktik den viktigaste rekryteringskanalen över tid.

Vad innebär det i praktiken?

Att ta emot en elev innebär ett gemensamt ansvar mellan skola och företag. Modellen bygger på tydlig struktur för att minska osäkerhet och administration.

Företaget ansvarar för att:

- göra en riskbedömning av arbetsuppgifter
- utse en handledare
- ge introduktion till arbetsplats, säkerhet och rutiner
- säkerställa att eleven får lämpliga arbetsuppgifter
- tillhandahålla nödvändig skyddsutrustning
- följa upp elevens utveckling tillsammans med lärare

Handledaren:

- introducerar eleven i arbetsuppgifter och företagskultur
- vägleder och följer upp arbetet
- deltar i trepartssamtal med elev och lärare
- dokumenterar enligt överenskommen struktur

Handledaren sätter inte betyg - det gör läraren.

Skolan ansvarar för:

- att välja lämplig praktikplats
- att säkerställa att det finns en skriftlig rutin
- att följa upp elevens måluppfyllelse
- att anmäla allvarliga tillbud till Arbetsmiljöverket vid behov

Modellen syftar till att göra det enkelt för företaget att göra rätt.

Minderåriga på APL - vad gäller?

Elever under 18 år omfattas av särskilda arbetsmiljöreregler enligt Arbetsmiljölagen samt Arbetsmiljöverkets föreskrifter (bl.a. AFS 2012:3 och AFS 2023:2).

Det innebär bland annat att:

- arbetsuppgifter ska riskbedömas innan APL startar
- farliga eller särskilt riskfyllda moment inte får utföras
- eleven inte får arbeta ensam i riskmiljö
- arbetstiden får vara högst 8 timmar per dag och 40 timmar per vecka
- dygns- och veckovila ska säkerställas
- en handledare ska vara utsedd
- eleven ska få tydlig introduktion om risker, maskiner och skyddsutrustning
- skyddsombud ska informeras

Skola och praktikgivare har ett delat ansvar för att säkerställa en trygg och säker APL-period.

Inom Teknikcollege tas gemensamma mallar och stödmaterial fram för riskbedömning, introduktion och kommunikation vid tillbud - särskilt anpassade för industritekniska och el-tekniska miljöer.

Praktik får aldrig ske på bekostnad av elevens hälsa eller säkerhet.

Stöd för handledare

Handledaren är en nyckelperson i kvalitetssäkrad APL.

Teknikcollege har en utbildning för handledare som omfattar:

- roll och ansvar
- juridiska förutsättningar
- arbetsmiljö och minderåriga
- dokumentation och uppföljning
- hur trepartssamtal genomförs

Målet är att handledaren ska känna trygghet i uppdraget och att eleven ska få en lärorik och säker praktik.

Samordning och struktur

En återkommande utmaning för företag är att flera skolor kontaktar samma verksamhet, att roller är otydliga eller att elever själva söker praktikplats.

Målet inom Teknikcollege Värmland är att:

- förenkla kontaktytorna för företagen
- minska dubbelarbete
- tydliggöra ansvarsfördelning
- stärka kvalitet och likvärdighet

Arbetet pågår för att utveckla en mer sammanhållen struktur där dialogen mellan utbildning och näringsliv hålls ihop och där företagen möter en tydligare samordning.

Så kommer du i gång

Vill ditt företag ta emot elever på APL, LIA eller prao?

Kontakta Teknikcollege Värmland för dialog om:

- vilka utbildningar som är aktuella
- säkerhetskrav
- handledarstöd
- förväntningar och rutiner

Vi går tillsammans igenom förutsättningarna så att praktiken blir säker, strukturerad och värdeskapande för både elev och företag.

Vanliga frågor

Vem ansvarar om något händer?

Arbetsgivaren ansvarar för arbetsmiljön under praktikperioden. Skolan ansvarar för uppföljning och anmälan till Arbetsmiljöverket vid allvarliga tillbud.

Hur fungerar försäkring vid APL och LIA?

Försäkringslösningar kan variera beroende på utbildningsform och huvudman. Därför är det viktigt att detta tydliggörs inför varje praktikperiod. Skolan ansvarar för att informera om vilket försäkringsskydd som gäller, och dialogen med företaget är central för att säkerställa tydlighet och förutsägbarhet.

Måste vi ha en utbildad handledare?

Handledarutbildning rekommenderas starkt för att kvalitetssäkra perioden och skapa trygghet i uppdraget.

Får minderåriga vistas i produktionsmiljö?

Ja, men endast efter riskbedömning och utan att utföra förbjudna eller särskilt riskfyllda moment.

Kan vi begränsa vilka arbetsuppgifter eleven får utföra?

Ja. Arbetsuppgifterna ska anpassas efter riskbedömning, ålder och mognad.

Hur lång är en APL-period?

Det varierar mellan utbildningar. Tidsramar klargörs i dialog inför varje period.

APL som del av kvalitetssystemet

Inom Teknikcollege är APL en integrerad del av certifieringskraven och kvalitetssäkringen av yrkesutbildningarna.

Det innebär att:

- företagens medverkan är strukturerad
- uppföljning sker kontinuerligt
- erfarenheter tas tillvara i utvecklingsarbetet
- modellen bidrar till långsiktig regional kompetensförsörjning

APL är därmed inte bara en praktikperiod - utan en del av regionens gemensamma kompetensstruktur.